

Posrednik

Leto IV.

Ljubljana, torek 2. decembra 1930

Štev. 47

Impozantna proslava praznika uedinjenja v vsej državi

Včerašnja proslava 1. decembra je bila pravi vsenarodni praznik in veličastna manifestacija državnega edinstva ter zvestobe kralju in domovini

Beograd, 1. decembra. Z izredno svečanostjo je Beograd danes proslavil državni praznik uedinjenja. Prestolnica je dala izraza razpoloženju vsega naroda ter se odela z izredno svečanostjo. Ni je bilo hiše, ki bi ne imela državne zastave, mnogo hiš pa je bilo okrašenih tudi s preprogami in zelenjem. V vseh cerkvah se je vršila ob navzočnosti predstavnikov oblasti in raznih korporacij svečana služba božja. Najslavesnejše je bilo opravilo v Saborni cerkvi, pred katero se je kar trije narodi. Navzoči so bili vsi člani vlade, ves diplomatski zbor, vsi višji oficirji in uradniki, mnogobrojne deputacije društev in organizacij, posebno številno sokolstvo, a pred cerkvijo je bila postrojena četa kraljeve garde. Okrog 11. sta prispela tudi Nj. V. kralj in kraljica v spremstvu kneza Pavla in kneginje Olge, na vsej poti od dvora do cerkve navdušeno pozdravljana od skoro nepregledne množice naroda. Cerkevno opravilo je opravil patrijarh Varnava ob številni asistenci visoke duhovščine. Po maši je imel patrijarh nagovor, v katerem je pozdravil vladarski par in nato spregovoril o pomenu današnjega dne, omenjajoč, da je Nj. V. kralj s 6. januarjem 1929 združil narod in državo v eno celoto. Prav tako kakor ob prihodu, je narod tudi ob odhodu iz cerkve prijel kraljevskemu paru navdušene ovacije.

Tudi v vseh ostalih cerkvah so se vršile službe božje. V katoliški je opravil obred nadškof dr. Rodič. Interne proslave so se vršile v vseh šolah in sokolskih društvih, v gledališčih pa so bile že na predvečer slavnostne predstave.

V Zagrebu

Zagreb, 1. decembra. Proslava narodnega praznika je bila tudi v Zagrebu zelo svečana. Na predvečer so se vršile velike manifestacije, a tudi danes je prisostvovala svečanostim in cerkvah, v sokolskih telovadnicah in na šolah velika množica občinstva. V sokolskih društvih se je vršila svečana zaobljuba novo sprejetega članstva, pri skavitih pa je bila proslava združena z razvijem novega prapora plinik. Vse mesto je v zastavah in zelenju. Sprejema pri banu so se udeležili zastopniki vseh slojev in stanov.

V Mariboru

Maribor, 1. decembra. Veličastne kakor kdaj poprej po prazniku je Maribor letos proslavil praznik uedinjenja. Ze večeraj je bilo mnogo hiš v državnih trobojnicah, danes pa so bila redka poslopja, na katerih ni bilo nobene. Uvod v proslavo je izvršil Sokol Maribor matica s svojo akademijo v soboto zvečer v dvorani »Uniona«. Bili so tu oficijelni zastopniki oblasti in uradov, okrožni inšpektor dr. Schaubach, mariborski župan dr. Juvan, podžupan dr. Lipold, predsednik okrožnega sodišča dr. Žiher, finančni inšpektor Sedlar, upravnik mestne policije Kerševan, dva sreska načelnika, zastopniki številnih korporacij in društev in naposled ogromna množica naroda. Vsrjala je godba »Drave«. Spored akademije je bil prav pester. Zaključek akademije so tvorile vaje s palicami, ki so prehajale v krasno alegorično sliko.

Danes ob 9. dopoldne se je zbral občinski naraščaj v Narodnem domu in »Koralski« v telovadnici meščanske šole v Miklošičevi ulici, kjer je predaval o zgodovini in pomenu 1. decembra obrtnozadružni inšpektor Založnik. Ob 10. se je deputacija Sokola matic po vodstvom brata Bureša poklonila na starem mestnem pokopališču spomenu pokojnega starostar dr. Vladimira Serneca ter položila vnc na njegov grob.

Ob 11. dopoldne je mariborska sokolska župa skupno z društvi Sokol Maribor matica, Sokol Maribor I. in Sokol iz Studencev priredila v dvorani Uniona proslavo 1. decembra obenem z zaobljubo novega članstva. Po uvodni deklaraciji naraščajnika in po nagovoru brata Br. Irgoliča se je izvršila slovesna zaobljuba 100 novih članov pred častitljivim sokolskim praporom.

Pomlad RK je pod vodstvom neumorno delavne gde. Hermine Bračičeve priredila danes istočasno v dvorani Uniona božični bazar v korist revne dece. Popoldne je isto društvo priredilo čajanko.

Ob 20. pa se je v vseh prostori Narodnega doma vršila močnoga proslava 1. decembra, ki jo je priredil sreski odbor Narodne odbrane. Občinstva se je na prireditvi kar trlo in pevski zbori, ki so nastopili, so nudili poleg prijetne glasbe izredno lep užitek.

Proslava v gorenjski metropoli

Kranj, 1. decembra. Tudi gorenjska metropola je slovesno proslavila narodni praznik. Sokolsko društvo je že v soboto priredilo svečano akademijo, ki je končno uspela. Telovadne točke so se menjale z nastopom domačega orkestra, gde. Pirčeva pa je zapela par lepih pesmi in žela zasluženo priznanje. Danes dopoldne se je vršila v župni cerkvi slovesna služba božja, katere so se poleg predstavnikov lokalnih oblasti udeležili tudi številni Sokoli v kroju, rezervni oficirji in mnogobrojno občinstvo. V šolah so se vršile interne proslave. Sokolsko društvo pa je imelo ob številni udeležbi članstva, naraščaja, zastopnikov oblasti in občinstva svečano sejo, na kateri je bil izvršena zaobljuba novega članstva in naraščaja, obenem pa je bil izročen sokolski znak, dar Nj. Vel. kralja, sestram Azmanovic, ki so si priborile to odlikovanje na vsesokolskem zletu v Beogradu. Popoldne je prosvetni odsek Sokola predvajal film »Za domovino«. Predstava je mnogostez-

zervni oficirji in mnogobrojno občinstvo. V šolah so se vršile interne proslave. Sokolsko društvo pa je imelo ob številni udeležbi članstva, naraščaja, zastopnikov oblasti in občinstva svečano sejo, na kateri je bil izvršena zaobljuba novega članstva in naraščaja, obenem pa je bil izročen sokolski znak, dar Nj. Vel. kralja, sestram Azmanovic, ki so si priborile to odlikovanje na vsesokolskem zletu v Beogradu. Popoldne je prosvetni odsek Sokola predvajal film »Za domovino«. Predstava je mnogostez-

Ljubljana v znamenju 1. decembra

Ljubljana, 1. decembra. Prvi december je Ljubljana, kakor običajno, proslavila zelo svečano in se je že v nedeljo okrasila z državnimi trobojnicami.

Svečane službe božje

Prva služba božja je bila ob 9. dopoldne v pravoslavni kapelici vojašnice vojvode Mišiča. Daroval jo je prota Dimitrije Jankovič, prisostvovali pa so ji zastopniki civilnih in vojaških oblastev in drugi odlični predstavniki javnosti. Ob 10. je škof dr. Rožman v stolnici daroval slovesno službo božjo ob številni asistenci. Maši so prisostvovali vršilec dolžnosti bana dr. Pirkmajer, divizijski general Veselinović, zastopstvo SKJ, predstavniki državnih uradov, zastopniki raznih organizacij in korporacij ter številno občinstvo. Pred stolnico je bila postavljena četa 40. pehotnega polka Triglavskega z zastavo in godbo dravske divizije na čelu.

Recepcija na banski upravi

Ob pol 12. se je vršilo čestitanje na banski upravi, kjer je sprejemal vršilec dolžnosti bana dr. Pirkmajer čestitke ob izredno številni udeležbi zastopnikov celotnega javnega življenja. V dvoranih banske palače je bila gostom servirana zakuska in sta vršilec dolžnosti bana g. dr. Pirkmajer in njegova soproga na najlubeznivejši način vršila nalogo gostitelja. Ob živahnem in prijetnem razgovoru so gostje ostali v gostoljubni banski dvorani daleč čez upoldanske ure.

Šolske in mladinske proslave

V nedeljo dopoldne je državni konservatorij v Ljubljani v proslavo narodnega praznika priredil slavnostno produkcijo svojih goincev. V začetku sta godalni orkester konservatorija in konservatorijski zbor izvajala državno himno pod vodstvom dirigenta Marjana Lipovška. Občinstvo, ki je napolnilo Matično dvorano, je himno poslušalo stoje in odkritih glav. Drugi goinci in gojenke so nato še absolvirali obširen program prav odlično.

Pomlad RK je ob 15. priredil predstavi »Čarobno košaro« in »Sestrin varuh« za šolsko mladino. Predstavi je prisostvovalo mnogo občinstva.

Sokolske svečanosti

Glavna sokolska proslava se je vršila v dvorani Sokola Ljubljana. Dvorana je bila nabito polna in se je opazalo, da so bili navzoči tudi številni pripadniki bivšega Orla, ki pa so se odločili za prestop v SKJ. Načelnik SKJ br. Bajželj je imel lep govor o jugoslovenskem Sokolstvu. Nato je bila izvršena zaprisega novega naraščaja in novega članstva. Izredno svečan je bil prizor, ko je bil zmagovalni vrsti iz Beograda izročen prekras od kralja poklonjen Dušanov meč, okrašen s številnimi zlatimi kamni. Istočasno je bilo zmagoviti

vilnemu občinstvu, ki je napolnilo dvorano, zelo ugajala.

Proslave v inozemstvu

Praga, 1. decembra. AA. O priliki 12letnice zedinjenja kraljevine Jugoslavije prinašajo vsi listi dolge članke, izražajoč simpatije jugoslovenskemu narodu. Nekateri listi prinašajo tudi fotografije članov kraljevskega doma in članov vlade ter poudarjajo, da so Jugoslovenci pod tem režimom vse bolj mirni in popolnoma zadovoljni.

vrsti poklonjeno darilo predsednika ČSR Tomaža Masaryka, krasen relief Tyrša. Hkrati je COS poslala stareštvu SKJ tudi pristrčno pismo, v katerem se zlasti podurjajo zasluge bivšega načelnika SKJ dr. Murnika.

Prav lepe svečanosti so se vršile tudi na Taboru, pri Sokolu II in drugih sokolskih društvih.

Večerna baklada

Ob pol 7. je priredila godba dravske divizije po mestu baklado. Godbi je sledila velika množica rodoljubnega občinstva, ki je neprestano vzklikala Jugoslaviji ter Nj. Vel. kralju in kraljici.

Oba dni je bil Ljubljanski grad razsvetljen.

Krona državnega praznika

je bil v Ljubljani tudi letos novinarski koncert v veliki unijski dvorani. Ta impozantna umetniška in družabna prireditev, ki združuje vsako leto na večer največjega narodnega praznika vso Ljubljano v najprijetnejši harmoniji, je seveda tudi letos uspela sijajno. O zunanjem uspehu pač dovolj pove že samo dejstvo, da so vstopnice bile večji del razprodane že dopoldne.

Zvečer ob 20. je do kraja napolnjena, svečano razsvetljena ter nad odrom z veliko državno trobojko, vladarjevo sliko in obilnim zelenjem okrašena dvorana nudila družabno sliko, kakršna je pač vsako leto edinstvena: na novinarski prireditvi. S svojo navzočnostjo so dali prireditvi sijaj vsi najodličnejši predstavniki civilnih, vojaških in cerkvenih oblastev, konzularni zbor in številni zastopniki našega kulturnega, poslovnega in organizacijskega življenja. V posebnem častnem številu so prišle na prireditev tudi ljubljanske dame, med tisoč gostov pa je bilo opaziti tudi družbe iz raznih mest in krajev v dravski banovini.

Slavnostni koncert je otvorila godba 40. pešpolka Triglavskega z državno himno, ki jo je zanosno odsvirala pod osebnim vodstvom g. višjega kapelnika dr. Josipa Čerina. Z vidnim zanimanjem je nato vse občinstvo spremljalo prvo izvajanje dr. Čerineve suite »Iz vrela ljubavi«, Burno odobravanje je svedočilo ne le priznanje krasni skladbi, marveč tudi tople simpatije jublantu dr. Čerinu v povodu 40letnice njegovega nesebičnega in požrtvovalnega glasbenega delovanja. Novinarji so jublantu poklonili krasen venec, prepleten s težkim trobojnim trakom. Naj nam bo dovoljeno, da podrobneje besedo o nastopih zbora realeov, Ljubljanskega zvonca, Glasbene Matice in zmagovitega tenorista g. Marija Šimenca prepuščemo našemu glasbenemu recenzentu, poudarimo naj le, da občinstvo nikakor ni štedilo z odobravanjem in da je vsak nastop posamič, kakor tudi ves spored v celoti zelo zadovoljil.

Po koncertu se je takoj razvila najprijetnejša družabnost. Ob pridnem sviranju sokolske godbe s Tabora so se zavrteli mnogi pari in tako je novinarska prireditev tudi letos otvorila sezono zimskih družabnosti.

Vloga bank v našem narodnem gospodarstvu

Proslava desetletnice Udruženja jugoslovenskih bank — Minister Demetrovič o nalogah denarnih zavodov — Zunanji minister o gospodarskem položaju

Beograd, 1. decembra. Udruženje jugoslovenskih bank je večeraj proslavilo na beograjski borzi 10letnico svojega obstoja. Kot zastopnik kralja je bil navzoč polkovnik Milan Zelenika, predsednika vlade pa je zastopal vrhovni inšpektor Dunjič. Proslavi so prisostvovali tudi finančni minister dr. Sverljuga, ministar trgovine in industrije J. Demetrovič, pomočnik finančnega ministra Letica, predsednik beograjske občine Nešić in mnogi ugledni zastopniki našega gospodarskega življenja.

Po pozdravu predsednika Udruženja g. Markoviča je govoril minister trgovine in industrije Juraj Demetrovič, ki je med drugim dejal:

»Banke niso same sebi namen, temveč imajo vršiti svojo narodno — gospodarsko funkcijo. Moderno gospodarstvo ne more napredovati, ako so gospodarske razmere slabe in nezdružne. Zato je profesionalni interes denarnih zavodov identičen z interesi narodnega gospodarstva. Ne more se ločiti eno od drugega, ker tvorijo vse skupaj rišo gospodarsko skupnost.

V sedanjem času gospodarske krize morajo predstavniki naših denarnih zavodov bolj kakor kdaj prej proučevati položaj našega gospodarskega življenja, da bi mogli pravočasno podvzeti vse potrebno v pravilnem razumevanju vloge bank pri zbiranju sredstev iz naroda, ki se potem zopet odajajo narodnemu gospodarstvu za pospeševanje produktivnega dela, ne da bi se iskali dobički, ki ne odgovarjajo sedanjemu gospodarskemu položaju. Ob takem delu za ureditev naših gospodarskih razmer je potrebna izdelava raznih zakonov iz področja gospodarske zakonodaje, pri čemer je treba predvsem omeniti zakon o bankah, hranilnicah, zavarovalnih družbah in borzah, ki se izdeluje v poverjenem mi resoru.«

Minister trgovine je končno čestital k 10letnici ter prečital ukaz, s katerim je Nj. Vel. kralj podal red Belega orla III. vrste predsedniku upravnega odbora zveze bank dr. Vladi Markoviču, red Belega orla IV. vrste podpredsedniku upravnega odbora zveze Milivoju Šičareviču in še nekatera druga odlikovanja.

Nato sta še govorila direktor I. hrvatske štedionice dr. Branko Pliverić in predsednik zveze dr. Marković, ki se je vsem zahvalil za izražene čestitke.

Na banketu v hotelu »Pri srpskem kralju« je govoril tudi zunanji minister dr. Voja Marinković, ki je med drugim izjavil:

»Vlada stoji pred težkimi in velikimi nalogami. Za del teh nalog je določil v naprej postopanje manifest Nj. Vel. kralja. Gospodarska kriza ne obstoja samo pri nas, temveč po vsem svetu, ima tudi svoje politične vzroke. Da lahko gospodarstvo napreduje in se razvija, je potrebna urejenost notranjih in zunanjih razmer. Zanj sta potrebna mir in pokoj. V Evropi imamo mir, a žal nimamo pokoja, kar ojačuje gospodarsko krizo in otežuje njeno rešitev. Pred letom, ko se je v Haagu reševalo vprašanje reparacij, je mnogo politikov pričakovalo, da bo z rešitvijo tega vprašanja nastopil čas ublažitve gospodarske krize, da se bodo narodi pomirili ter posvetili reševanju gospodarskih vprašanj. Na žalost se to ni doseglo. Vrstili so se pojavi, ki so po vsem svetu izzvali izpremembe, katere so grozile, da skale mir in miren razvoj produkcije. Mnogi izmed teh pojavov, ki so povečali vznemirjenje v Evropi, nimajo onega značaja, ki se jim pripisuje. V Evropi je mnogo izpremenljivega, toda mi nadaljujemo, mislim, na stari način.

Drugi element, ki je prinesel nepokoj, je to, da je med svetovno vojno postala navada govoriti z vzvišenim tonom, kar se nadaljuje še danes toliko let po vojni. Posamezni režimi, ki imajo težko, in posamezni politiki zanemarijajo, da bi se v zunanji politiki kaj storilo. To vpliva istočasno na splošni položaj.

Nečim biti optimist in nočem reči, da je položaj najugodnejši, moram pa ugotoviti, da so moči, ki delajo za ohranitev mira, mnogo jače od onih, ki ga hočejo porušiti. Mir moremo skaltiti samo oni, ki so s sedanjim redom nezadovoljni in sicer tako, da bi se izpostavili riziku vojne. Povsem je naravno, da skušajo oni, ki so nezadovoljni z redom v Evropi, doseči, da bi se čula njihova beseda. Zelo lahko je proglasiti kako stvar za nepopolno. Potrebni sta samo publicistična spretnost in trdnost. Potrebno je tudi dobro blago.

V neki sosedni državi se govori proti mirovnim pogodbam. To me spominja na kampanjo proti bukaški pogodbi. Tudi Dunaj je rušil to pogodbo, toda iz vojne je izšla potrjena. Za obstoječe stanje se je treba zahvaliti bukaškemu miru. Sedanje stanje ni reakcija na bukaško pogodbo, temveč je nasprotno njeno potrdilo.

Ker si ni mogoče misliti, da bi odgovorni činitelji v katerikoli evropski državi zagrešili noreost ter brez vzroka porušili mir, moremo sklepati, da mednarodni položaj ni tako kritičen kakor se zdi v zadnjih 11 mesecih. Mir je bilka, ki jo je treba varovati in čuvati. Na drugi strani se ne sme dovoliti, da bi se širil neopravičen pesimizem, kadar je škodljiv za vse. Vlada more reči, da ni ničesar sterila, kar bi izzvalo nemir v mednarodnih odnosih. Sterila je vse, da jih uredi.

Vsi vemo, da je naši državi potreben mir in mi ga bomo znali varovati. Zagotavljam vas kot predstavnik gospodarstva, da ne bo nobene avanture od naše strani, pa tudi ne od drugih strani, kolikor se more verjeti v človeško ustvarjanje.

Ne moremo čakati s posli, da se razjasni politični položaj. Mi se moramo takoj lotiti dela, ker mora naš narod zavzeti mesto, ki mu pripada.«

Na današnji konferenci delegatov denarnih zavodov, ki se je vršila v nadaljevanju večerajne proslave 10letnice Udruženja, so bili podani posamezni referati o raznih aktualnih gospodarskih problemih, ki so v tesni zvezi s poslovanjem bank. Med drugimi je poročal g. dr. Ivan Slogar, ki se je poleg gg. Hanusa Krotke in Augusta Tostia udeležil zborovanja kot delegat zveze ljubljanskih denarnih zavodov, tudi o potrebi tesnejšega sodelovanja med denarnimi zavodi. Po sprejetih referatih je bila soglasno odobrena resolucija, ki obrazlaga predloge in zahteve denarnih zavodov glede ureditve gospodarske zakonodaje, kakor zakona o borzah, zakona o bančni zbornici in zakona o zavarovanju. Vsi ti predlogi bodo izročeni pristojnim resornim ministrom. Konferenca je pokazala, da ima naše narodno gospodarstvo v denarnih zavodih čvrsto zaslombo ter da nam glede nadaljnega razvoja našega gospodarstva ni treba biti preveč črnogledi.

Za orožje ni denarja!

Senzacionalne informacije newyorškega lista — Amerika, Anglija in Francija so baje sklenile sporazum, da ne bodo dale več posojil nobeni državi, ki se oborožuje

New York, 1. decembra. »New York World« objavlja senzacionalno poročilo iz Pariza, da je ameriški zastopnik na razorožitveni konferenci dosegel prvi konkretni in uspešni korak za preprečenje oboroževalnega tekmovanja, ki predstavlja ob enem pot, po kateri bo najlažje doseči razorožitve. Gibson je imel skupno s predsednikom ameriške federalne banke Harrisonom posvetovanja z guvernerjem francoske narodne banke Morrejem in s predsednikom angleške narodne banke. Na tem posvetovanju je ameriški delegat postavil predlog, naj vse tri banke sklenejo sporazum, po katerem se obvežejo, da ustavijo vse kredite državam, ki se oboro-

žujejo in delajo na to, da tudi pri zasebnih finančnih skupinah ne bodo mogle več dobiti nikakih posojil. Ta predlog je bil predložen francoski in ameriški vladi, ki sta ga brez obotavljanja odobrili. V newyorških krogih je izzval ta uspeh veliko zadovoljstvo, toda po informacijah lista so zelo presenečeni v Rimu in Berlinu. V Berlinu zlasti povdarjajo, da je ustavitev kreditov Nemčiji krivična, ker da potrebuje denar za obnovo industrije, ne pa za oboroževanje. V zvezi s tem poroča isti list, da bodo ustavljena vsa pogajanja za posojila, ki jih vodijo nekatere evropske države.

Stalin na umiku?

Zanimive informacije o ozadju dogodkov v Rusiji — Neuspeh Stalinove politike ga sili k umiku

Pariz, 1. dec. AA. V današnjem »Journalu« prinaša Saint-Brice izjave nekega Rusa, ki je dobro informiran o tajnih dogodkih v Kremlju. Ta Rus je izjavil Saint-Briceu:

Zavrnite vse glasove o kaki krvavi revoluciji v Rusiji. Mase ruskega naroda se še niso zganile. Obstoji pa politična kriza, ki je izražena v gospodarski krizi in neuspehu petletke. Tako je prišlo do pokreta proti Stalinu. Stalin je hotel z vso odločnostjo vstati proti Rikovu, vendar sta ga Vorosilov in šef GPU Mežinski odvrnila od tega. Imela sta konferenco s Stalinom kot človeka, ki simpatizirata z zarotniki proti Stalinu in ga obvestila, da obstoji nezadovoljnost tudi v rdeči armadi. Izjavila sta mu, da utegne biti do pobune v armadi, če Stalin ne popusti.

Stalin je to videl in popustil. Začel je preiskavo ter se jel pogajati z desnničarsko opozicijo. Tako se pripravila kompromis, ki bo predložen glavnemu odboru kominterne. Ker pa bodo ta pogajanja brčas trajala delj časa, je bil

kongres stranke odgođen na nedoločen čas.

Da se vse te stvari in ukrepi zabrišejo, je bila izmišljena vest o nekaki zaroti intelektualcev, da bi se tako masam nasul posek v oči in bi mislile, da obstoji neka akcija kapitalistov.

Zopet atentat pri Gorici

Rim, 1. decembra. AA. Agencija Stefani poroča, da so snoči v bližini Marovice pri Gorici streljali izza grmovja s puškami na avtomobil, v katerem se je vozilo šest carinikov. Finančni stražnik Cesare Carinelli je bil pri tem ubit. Oblasti so podvezle stroge ukrepe, da izsledijo napadalce. Zločinu pripisujejo političen značaj.

Rudarske stavke na škotskem najbrž ne bo

London, 1. decembra. AA. Predsednik škotske rudarske zveze je izjavil, da je mnogo verjetnosti, da pride danes popoldne na škotskem do sporazuma med rudarji in lastniki rudnikov.

Kronika številnih tragičnih dogodkov

Ljubljana, 1. dec.

Kronika minulih dveh praznikov beleži nenavadno veliko število nesreč in drugih tragičnih dogodkov. Neizprosna usoda le redkokdaj gospodari tako neusmiljeno kakor je ta dva dneva. In vse te tragedije so bile povsem različne, nekatere prav nenavadne. Ni izostala usodna nesreča z motornim vozilom, ki je ugonobila življenje mladega družinskega očeta, tudi obup je zahteval svoj žrtve in zagospodaril je tudi demon alkohol ter njegov strašni pomočnik — nož.

V naslednjem po vrsti podajamo žalostne dogodke obeh praznikov:

Strahovita nesreča v Zgornji Šiški

Na poti med Zgornjo Šiško in St. Vidom se je pripetila v noči od nedelje na ponedeljek strahovita nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev, dočim so v bolnico morali pripeljati drugo težko ranjeno osebo, tretji ponesrečenec pa je lahko ostal v domači oskrbi.

24letni mehanik France Gregorin je v nedeljo popoldne napravil z motociklom izlet v ljubljansko okolico, povabil pa je s seboj 29letnega šoferja Ivana Mandlja, zaposlenega pri avtobusnem podjetju Magister v St. Vidu nad Ljubljano. Okrog polnoči sta se Gregorin in Mandelj vračala na motociklu proti Ljubljani. Sredi pota, blizu Hainricharjeve hiše, ju je doletela strašna nesreča.

Ko sta drvela s precejšnjo hitrostjo, jima je nenadoma hotel prekrizati pot pred njima vozeči kolesar Viljem Meze, sin gostilničarke iz Ljubljane. Sebe v zadnjem hipu je Gregorin opazil pretežko nevarnost in je z vso silo zavrl motocikel. Baš to je postalo zanj in za njegovega spremljevalca usodno. Motor je začel kolebati, zaletel se je v kolesarja, vsi trije so padli na tla. Posledice so bile strašne. Gregorin je k sreči padel v jarek in priletel na mehko prst ter ostal skoro nepoškodovan. Iz bil si je samo dva zoba. A nesrečni Mandelj je v loku odletel z motorja in zadet z glavo ob trda tla in na kolesarja. Nesrečni si je razbil vso lobanjo, obležal je nezavesten sredi ceste.

Tretja žrtev, Vilko Meze, se je občutno potolkel na glavi; sodijo, da si je nekoliko pretresel možgane, dobil pa je tudi hude notranje poškodbe. Gregorin je takoj po padcu lahko vstal in ko je uvidel strašne posledice nesreče, je naglo stekel na stražnico v Šiško po pomoč. Stražnica je telefonično obvestila reševalno postajo, istočasno pa je odšel en stražnik na kraj nesreče. Našel je še oba ranjena nezvesta, kolo je bilo popolnoma potrt in razbito, pa tudi motocikelj znatno poškodovan.

Reševalni avto je že čez nekaj minut prihitel na usodni kraj. Oba ranjena so nemudoma prepeljana v bolnico. Za Mandlja je bila žal vsaka pomoč prepozna. Ranjenec se ni več zavedel. Ko ga je član reševalne postaje potipal za žilo, je presenečen ugotovil, da je Mandelj že izdihnil...

Mezeta so torej samega oddali v bolnico, nakar so mrtvega Mandlja prepeljali v Mestni dom in obvestili o nesreči policijsko upravo. V Mestni dom sta prišla policijski zdravnik dr. Avramović in dežurni uradnik g. Gruđen. Po gledu je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico pri Sv. Krištofu, odkoder se bo jutri, v torek ob 16, vršil pogreb k Sv. Križu.

Strahovita nesreča je vzbudila v Šiški in St. Vidu splošno sočutje z bridko prizadeto Mandljevo rodbino. Pokojnik je bil namerč oženjen in oče dveh otrok.

Policija je uvedla preiskavo, da dožene neposredno krivdo na nesreči, ki se po Gregorinovem zatrjevanju žal ni dala preprečiti.

Tragedija mlade lepote

V nedeljo ob 19.18 je bila reševalna postaja telefonično obveščena, da se je v Rožni dolini na cesti II. št. 40 zastrupila neka mladenka. Pred omenjeno hišo je nemudoma pridrvel reševalni avto. V stanovanju nekega častnika so našli člani reševalne postaje vso blede in nezavestno 26letno Marijo Ehrenzbergerjevo, asistentko zobozdravnika dr. Josipa Tavčarja v Gledališki ulici št. 4. Poleg nje je bil postavljen vrč, v katerem so še bili vidni sledovi strupenega praška.

Nesrečno mladenko so naložili na nosilnice, prenesli v avto ter jadno odpeljali v bolnico. Med potjo je bruhala kri, videti je bilo takoj, da je njeno stanje kritično, da, skoro brezupno. Dežurni zdravnik je seveda mladenki nudil vso potrebno pomoč, vendar pa mu je bil položaj otežkočen, ker ni vedel, kakšen prašek je bila mladenka užila, da bi ji mogel dati pravilni protistrup. Sploh ni nihče vedel, kakšen strup je prav za prav ugonabljal cvetočo mlado življenje.

Skoro vso noč je bila nesrečna Marija nezavestna, in vse prizadevanje zdravnikov je bilo brezuspešno. Strašni strup je opravil svoje: davi okrog 5. je Ehrenzbergerjeva za vedno zatisnila oči.

Kaj je bilo vzrok samomora nesrečne mladenke, še ni ugotovljeno; govori pa se, da gre za nesrečno ljubezen. Lepa

Marija je baje gojila ljubav do nekega častnika, a ni našla pravega odziva — in to jo je tako potrla, da je v obupu segla po strupu. Pokojnica je bila po rodu Nemka. Vsi, ki so jo poznali, hvaležno njeno plemenito duševnost. Tudi v službi je pokojnica bila izvrstna moč.

Namesto k poroki pod viak

Na grozen način si je hotel danes opoldne končati življenje brezposelni delavec France Strojjan, star 33 let in stanujoč v Rožni dolini cesta II. št. 23, pristojen v Višnjo goro, srez Litija.

Okrog pol 12. je neka služkinja iz vile ob železniškem prelazu v Nunki ulici opazila mladega moškega, ki se je sprehajal ob progi. Videlo se ji je čudno, da tam čaka skoro pol ure, vendar na to ni polagala posebne važnosti. Ob 11.55 pa je privozil tržaški brzovlak — in tisti hip se je neznan moški poglaval čez zapornice in se vrget pred kolesje. Lokomotiva je nesrečneža silovito pahnila v stran, da je mož nezavesten obležal ob progi. Služkinja, ki je opazovala grozni prizor, je takoj obvestila reševalno postajo. Z reševalnim avtom so hudo poškodovanega neznanca prepeljali v bolnico, kjer so ugotovili identiteto.

Strojjan ima glavo vso razbito, pa tudi hude notranje poškodbe. V bolnici se ves dan ni zavedel in kakor nam poročajo, je bil tudi še zvečer nezavesten. Vzrok poskušnega samomora je bila baje brezposelnost. Tragedija je temvečja, ker bi se moral France Strojjan danes ob 17. poročiti.

Usoden padec z gugalnice

Na sokolskem telovadišču v Tivoliju se je danes opoldne pripetila precej huda nesreča, katere žrtev je bil Janez Vizjak, sinček zavarovalnega uradnika g. Engelberta Vizjaka. Deček se je gugal, nesrečno naslujče pa je naneslo, da je padel z gugalnice in si zlomil desno nogo v stegnu. Z reševalnim avtom so fanta prepeljali v bolnico, kjer so ugotovili komplicirano frakturo. Na omenjeni gugalnici je to v zadnjem času že druga nesreča.

Žrtve junakov noža

Oba praznika so morali v bolnico prepeljati več žrtvev junakov noža, od katerih je ena zelo nevarno ranjena. V ponedeljek zvečer so prišli v gostilno »Trnovski zvon« na Krakovskem nasipu 22letni zidar Dominik Arčon in 22letni zidar Felician Muzetič, oba stanujoča v Cerkveni ulici 21, ter tesar France Boltar, zaposlen pri Dukičevi trvdki in stanujoč v Rožni dolini 8. Vsi trije so pristojni v Gorico. V gostilni je neki dolgin — tako vsaj so izpovedali vsi trije pozneje v bolnici — začel brez povoda izzivati, pograbil je tudi nož in sunil vse tri po vrsti v zadnji del telesa. Z reševalnim avtom so jih prepeljali v bolnico, kjer so jih obvezali, danes pa so lahko že vsi trije bolnico zapustili.

Vinko Osel, 19letni pečarski pomočnik z Viča, se je v nedeljo zvečer z avtobusom odpeljal v Zgornji Kašeli. Tam so neznanj fantje začeli avtobus obmetavati s kamenjem, nakar je šofer voz ustavil. V nastali prepri se je vmešal tudi Osel, nenadoma ga je pa nekdo z nožem sunil v glavo za levo uho. Poškodba je sicer precej huda, toda ni nevarna.

Četrta žrtev junakov noža je bil 23letni mlinar Alojzij Lah iz Srednjih Gamelnjov. Njega je na cesti brez povoda v nedeljo ponoči nekdo napadel in ga z nožem sunil v glavo in hrbet. Lahove poškodbe so tako nevarne in je njegovo stanje kritično.

K najdbi umorjenca v Kosezah

Uprava policije v Ljubljani objavlja: Policija je identiteto umorjenca, ki je bil najden v ponikovalnici bivše opekarne Stavbne družbe v Kosezah pri Ljubljani, nedvoumno ugotovila.

Umorjeni je 27 let stari Smail Vojniković, po rodu iz Bosanske Dubice, prekupevalec stare obleke, in je dne 29. septembra letos prispel v Ljubljano nakupovat staro obleko. Še istega dne

se je Vojniković s svojimi tovariši nastanil v prenočišču »Amerikanec« v Florijanski ulici, nato pa odšel po svojih poslih. Od tega časa se imenovani ni več vrnil v prenočišče niti na svoj dom.

Policija je dosedaj dognala osebe, ki so bile z Vojnikovićem nazadnje skupaj. Ker so te osebe nujno sumljive, da so z umorom imenovane v zvezi, so bile aretirane. Več jasnosti glede storilcev bo dognala nadaljnja preiskava.

Pestra praznična kronika Maribora

Maribor, 1. decembra.

Vedro jesensko jutro je uvedlo večeršnjemu živahnemu nedelju. Že na predvečer so številni godovnjaki slovesno andrejvali, kar pričajo številne policijske prijave zaradi prekoračenja policijske ure in šest aretacij zaradi razgrajanja. Med številnimi Andreji je godoval tudi naš vladika škof dr. Andrej Karlin, ki je bil vse nedeljsko dopoldne oblegan od množičnih čestilcev. Mesto samo je nudilo večeraj sliko polpraznika. Odprte trgovine so imele živahen promet. Popoldne je izredno krasno vreme zvalilo cele kolone meščanov v sočno okolico.

Na državnem mostu smo doživeli pravo kmetsko idilo. Zaradi zloma obeh ročic se je prvnil velikiški voz sena

in je trajalo dobri dve uri, da so sredi nedeljskega popoldneva dobili nov voz in naložili nanj seno, ki je ves čas ob velikem številu gledalcev oviralo promet.

V Gornji Gorici pri Račah, je v teku popoldneva iz neznanega vzroka začelo goriti gospodarsko poslopje

posestnika Josipa Kobarija. Kljub pomoči gasilcev iz Podove, Sikole in Cerkovcev, ki so prišli takoj na kraj nesreče, je gospodarsko poslopje zgorelo, vendar pa se je posrečilo ogenj lokalizirati. Med gašenjem se je pripetila huda nezgoda. Upokojeni železn. 53letni Simon Marčič iz Spodnje Gorice se je kot gasilec pridružil reševalni akciji. Ko je stal visoko na lestvi, je plamen objel lestvin spodnji del in je za Marčiča nastala nevarnost. Vrli gasilec pa je vztrajal na svojem mestu, dokler ni padel iz goreče višine na tla. Pri padcu je dobil notranje poškodbe. Z reševalnim avtomobilom so ga prepeljali v mariborsko bolnico in je njegovo stanje zaradi njegove starosti zelo resno.

V mestu

bi se skoro pripetila velika nesreča. Zvečer je zavozil Josip Petek, šofer pivovarne »Uniona«, z natovorjenim tovornim avtomobilom in dvema potnikoma v spuščen železniški zavornice, prečnil prvo zavornico z mrežo vred in obstal sredi med tračnicami. Z glavnega kolodvora je v kritičnem trenutku prispel redni vlak koroške proge 9024. V zadnjem trenutku je čuvaj Otmar Uhl opazil pretečo nevarnost in s hvale vredno duševno prisotnostjo dal znak s svetlobno signalno napravo in grozeče reče luči so se med pisikom strojne sirene naglo ustavile tik pred krajem nesreče. Ko so bile odstranjene ovire, je mogel osebni vlak po zamudi nekoliko minut mirno nadaljevati svojo pot. Čuvaj je s tem preprečil veliko železniško katastrofo, zakaj težko natovorjeni avtomobil bi kot ovira skoro brez dvoma povzročil iztirjenje vlaka.

Na Aleksandrovi cesti se je zgodila huda avtomobilska nezgoda. Ko sta se posestnik Jakob in Terezija Senekovič iz Voska pri Sv. Mrjetji odpeljala s svojim vozom domov, se v njuno vozilo zavozil luksuzni avtomobil št. 2 — 2670. Situacija je bila zelo kritična, kar je bilo pred Kopicovo menjalnico kar šest vozil, ki so deloma stala, deloma prihajala in odhajala. Suneč luksuznega avtomobila je bil tako silen, da se je Senekovičev voz prevrnil. Pri tem si je Terezija Senekovičeva pri padcu strla desno roko in so jo morali odpraviti v bolnico.

Na cesti med Sv. Trojico in Ivanjci je neki mariborski avtomobilist povozil 57letnega posestnika Ivana Stramiča iz Komarnice pri Sv. Antonu v Slov. goricah ter mu zlomil levo nogo. Možak, ugoden kmet, je na svojo nesrečo nekoliko naglušen in ni slisal avtomobilista. Po navedbi orožništva je mož sam zakrivil nesrečo. Šofer Lajh je takoj, čim je opazil, kaj se je zgodilo, obvestil o nesreči orožništvo in zdravnik dr. Krambergerja pri Sv. Lenartu, ki je odredil prevoz ponesrečenca z reševalnim avtomobilom v mariborsko bolnico.

Po policijskih poročilih je bilo še več karambolov z manjšimi škodami. V Jasdranski ulici pa je padla s kolesa Vilma Horvatova. Zaradi frakture desne noge v gležnju so jo morali prepeljati v bolnico.

Prav tragičnoma nesreča je doletela 37letnega privatnega uradnika Albina A. Ko je prišel ponoči domov v hišo št. 8 na Koroščevo ulici, je opazil, da nima ključa od vržnih vrat. Da ne bi zvonjenjem zbudil sestanovalec, se je splazil do okna svojega stanovanja v nadprtišču. Čim se je prijel za okenski kavč, se je ta odtrgal in A. je padel na zemljo. Pri padcu si je zlomil levo nogo in so ga morali spraviti v bolnico.

Na Ruški cesti je 20letni sedlarski pomočnik Drago Veras tako nesrečno padel po kamenitih stopnicah, da se je na zatilniku nevarno ranil. Reševalna postaja mu je nudila prvo pomoč, nato pa je oddala ponesrečenca v domačo oskrbo.

Mariborski policiji in deloma orožnikom se je posrečilo prav dober nedeljski lov. Zaradi več tatvin manjšega obsega je bil izročen v zapore 30letni Fran Grah, dolgo iskani zlikovec, ki je še nedavno zapustil zapore okrožnega sodišča.

Agilnim šentlenartskim orožnikom sta prišla v roke dolgo iskana vlomilca Puncuh in Skaberne. Oba sta bila zaradi številnih vlomov izročena v zapore okrožnega sodišča.

Na današnji državni praznik je bila policijska kronika skromnejša. Aretacije ni bilo nobene. Oba praznika pa so bile izvršene številne tatvine koles.

Odlikovanje erožnikov Šnuderla in Megliča

V nedeljo dopoldne se je vršila na kirurški oddelku ljubljanske bolnice lepa svečanost. Okrog 11. je prišel v bolnico orožniški komandant v Ljubljani g. polkovnik Paroko v spremstvu adjutanta in podpolkovnika ter izročil ranjenima orožnikom Šnuderlu in Megliču, žrtvama jezerskega spopada, zlati svetinji za vestnost in hrabrost v službi. Oba ranjenca, ki bosta najbrž že prihodnji teden bolnico lahko zapustila, sta bila vidno ginjena in sta se komandantu za odlikovanje presrečno zahvalila. Sestra Olimpija, ki vestno neguje ranjena orožnika, je pred prihodom komandanta žendarmije sobo in obe postelji orožnikov lepo okrasila.

zaradi deklet sirov prepri, v katerem je nekdo zabodel Savka Justinika z nožem v levo prsno stran tik nad srcem. Hudo ranjenega mladeniča so morali nezvestnega prepeljati v moriborsko bolnico.

Na Pobrežju so imeli sinoči za senzacijo deklico s pištolo.

V gozdni ulici je 16letna Ljudmila Sternova iz neznanega razloga začela s pištolo mahati okoli sebe. Morda po nesreči ali kako drugače se je naboj sprožil in ji je krogla prodrla levo nogo ter v njej obtičala. Reševalni oddelek jo je odpeljal v mariborsko bolnico.

Na oglu Vetrinjske in Tattenbachove ulice ter Glavnega trga pa smo imeli zelo razburljiv karambol.

V smeri Vetrinjske ulice se je pripeljal šofer Ivan Fras. Ko je hotel zaokreniti v Tattenbachovo ulico, se je nenadoma začel vanj neki motociklist tako dramatično, da je šofer zletel na hladilnik avtomobila. Motociklist je polomil tudi vrata na avtu.

Iz Slivnice poročajo, da si je v Orehovi vasi končal življenje 55letni gostilničar Fran Prinčič, znan tudi Mariborčanom. Kaj je ugodnega moža poslalo v obup, se ne more točno ugotoviti. Znahe je samo toliko, da je mož že od okoli tobra vedno tožil zaradi svojih gospodarskih težav in poudarjal, da je samo vrh njegova rešitelja. Pokojni Prinčič, ki se je kot begunec s skromnim začetkom boril za svojo in svoje družine eksistenco, je bil zelo priljubljen in je njegova nenadna smrt vzbudila v krogih vseh, ki so ga poznali, mnogo sočutja.

Dr. Korošec v Mariboru

Maribor, 1. dec. Danes dopoldne je z vlakom ob pol 10. prispel v Maribor bivši minister dr. Korošec, ki bo ostal tukaj bržkone teden dni. Njegov prihod nima nobenega političnega ozadja, temveč je prišel semkaj popolnoma privatno.

Vlom v ormoški poštni urad

V noči od sobote na nedeljo so v ormoški poštni urad vlomili neznanj zlikovci ter odnesli za Din 1001.80. Razen tega so odnesli 3 vrednostne pakete, last Ivana Veselca, v vrednosti 1224 Din. Za storilci secer ni sledu, vendar pa je zanimivo, da so se v Ormožu ukradene znamenje našle v Ptuj pred magistratom. Vlom sta osumljena cigan Marko Goman iz Mačkovec v sruzo Čakovcu ter ciganska tolpa Stjepan Jurjevič. Ni pa tudi izključeno, da je ta vlom v zvezi z vlomci, ki so v zadnjem času izvršili več vlomov po Slovenskih goricah in od katerih sta dva prišla večeraj v Mariboru odnosno v Slovenskih goricah pravici v roke.

Otvoritev prve šole kraljeviča Petra Velik prosvetni praznik pri D. M. v Polju — številna udeležba pri svečanostih — Otvorjen je bil tudi novi občinski dom

Ljubljana, 1. decembra.

Občani Device Marije v Polju so slavili danes v okviru praznika Ujedinjenja svečan dogodek, ki pomeni mejnik v prosvetnih zadevah vrlih Poljcev in zlasti njihove zdrave in čile mladine. Pokali so topiči in naznanjali, da stoji občina pred svečanim dogodkom blagoslovitve novega, krasnega, v vsakem pogledu dovršeno lepega šolskega poslopja.

V Polju je vladala že zjutraj vesela živahnost. Ljudje so se zbirali na trgu pred cerkvijo tik šolskega poslopja, kjer so se vršile zadnje priprave za slovesnost. Tik vhoda v novo šolo so bili postavljeni ponosni mlaji in iz šole je prvič zaplapolala državna trobojka. Pred 10. uro se je zbrala pred novo šolo vsa številna šolska mladina, ki je vnestrpnem pričakovanju nadaljnjih dogodkov živahno čebjala o vsem, kar se je vršilo okrog in navdušeno opazovala novi hram prosvete. Ob 10. se je vršilo v farni cerkvi

svečano opravilo, ki so mu prisostvovali domačini, mladina, povabljeni gostje in številni Ljubljančani, ki so pohiteli čestitat poštvovalnim Poljcem. Takoj po maši so se množice občanov strnile na prostoru pred cerkvijo, kjer je bil tik vhoda šolskega poslopja improviziran oder za slavnostne govornike. Domača Prosvetna godba je zaigrala več komadov, nakar se je pojavil domači župnik g. Ivan Müller, opravil molitve ter blagoslovil zgradbo. Svečanost je kot prvi govornik otvoril

župan Ivan Gartožar, ki je uvodoma toplo pozdravil vse navzoče, v prvi vrsti goste: zastopnika bana prosvetnega šefa dr. Lončarja, sreskega načelnika dr. Andrejko, zastopnika upravnega sveta Združenih papirnic g. Frana Bonača, generalnega tajnika dr. Cirila Pavlina, podpredsednika upravnega sveta papirnic dr. Frana Boleta, sreskega šolskega referenta g. Janka Grada, ravnatelja papirnic g. Jana, zastopnika Mestne hranilnice g. Josipa Turka, zastopnika Sokola inž. Reša ter vse navzoče župane sosednjih občin, domačo duhovščino, šolskega upravitelja g. V. Miheliča in dalje vse domače ter tuje učiteljsstvo. Zastopani so bili tudi Sokoli in kroju in gasilci.

Obmrivši se nato k g. upravitelju je g. župan nadaljeval: »G. upravitelj! V tem slovesnem trenutku, ko bo blagoslovljeno in otvorno novo šolsko poslopje, vam izročam ključ novega hrama prosvete in omike. Vse Vaše delo in delo vsega učiteljsva naj bo položeno na oltar domovine, polno ljubezni do naše rodne zemlje, posvečeno domovini in mladini!«

G. upravitelj se je nato županu zahvalil in objubil, da bo vršil vse te lepe dolžnosti. G. župan je nato zaključil svoj govor z vzklikom kralju in vsemu kraljevskemu domu, čemur so se vsi navzoči gromko odzvali.

Bukova drva Trboveljski premog Angleški koks

pri tt. »KURIVO«, Dunajska cesta: 3 (na Balkanu) — Tel. 34.34

Napredovanje

Beograd, 1. decembra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so napredovali na državni srednji tehnični šoli v Ljubljani v I-4a Rudolf Drear, v 4-4 Viktor Turnšek, v I-6 Anton Gojmir Koš in J. Žnidaršič, na dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani pa Ana Šiferer.

ZA MIKLAVŽA
zelo prikladna darila nudi tvrdka
A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

